

ΤΟ ΠΡΩΤΟΝ ΒΙΒΛΙΟΝ ΜΟΥ

Α κωμικά ἐπεισόδια τῆς ζωῆς μας, ἀντιστρόφως πρὸς ὅ,τι συμβαίνει εἰς ὅλον τὸν κόσμον, ἀφίνουν εἰς τὸ πνεῦμά μου πολὺ βαθυτέραν ἐντύπωσιν ἀπὸ τὰ τραγικὰ τοιαῦτα· καὶ σὰς διαβεβαιῶ, ὅτι αἰσθάνομαι εἰς τὴν ψυχὴν μου πολὺ περισσοτέραν εὐχαρίστησιν νὰ διηγοῦμαι ἢ ν' ἀκούω ἀστεῖες ἱστορίες, παρὰ νὰ δεικνύω τὴν ἀνθρωπίνην ἐκείνην ἀδυναμίαν, τὴν ἔμφυτον εἰς ὅλους, τοῦ νὰ θέλωμεν ν' ἀνακουφιζώμεθα κάπως, καθιστῶντες τὸν ἀδιάφορον κόσμον κοινῶν εἰς τὰ θλιβερὰ γεγονότα τῆς ζωῆς μας.

Ἦμουν πρωτοετῆς τῆς Νομικῆς.

Αἱ τέσσαρες αὐταὶ μαγικαὶ λέξεις ἐγκλείουσι μόναι τῶν τόσῃ ποιήσιν, τόσῃ δρόσον καὶ εὐτυχίαν, ὥστε μόνον ἐκεῖνοι ποῦ ἐπέρασαν τὴν ποιητικὴν, τὴν δροσερὰν καὶ εὐτυχῆ ἐκείνην ἐποχὴν, ἤμποροῦν νὰ αἰσθανθοῦν ὅλον τὸ μυστήριόν των.

Εἶχα μ' ἐνοικιάσει ἓνα δώματιο ὑπόγειο, χαμηλό, μὲ κιγκλιδωτὰ παράθυρα ἐκεῖ ἐπάνω εἰς τὴν ὁδὸν Λυκαβητοῦ, μὲ τὸν ἀγαπητόν μου φίλον καὶ συνωνόματό μου, ἓνα τύπον ζωηρότατον, τολμηρόν, μωραίτικο καὶ εὐφρέστατον, μὲ τὸν ὁποῖον εἶχα συνδέσει στενωτάτην φιλίαν ἀπὸ τὰ θρανία ἀκόμη τοῦ Γυμνασίου, καὶ ὕστερ' ἀπὸ ἓνα γερὸ μάλωμα, κατὰ τὸ ὁποῖον κανεὶς ἀπὸ τοὺς δύο μας δὲν ἀνεφάνη νικητῆς.

Ὅπως συμβαίνει εἰς τοὺς περισσοτέρους νέους κατὰ τὰ ὠραῖα καὶ ἀμέριμνα ἐκεῖνα χρόνια τῆς φοιτητικῆς ζωῆς, ἡ εἰκοσιοκτὴ ἡμέρες ἐπερνοῦσαν μὲ χρηματικὴν στενοχωρίαν, μὲ κουλούρια καὶ μὲ τυρί, μὲ συχνὰς ἐκδρομὰς εἰς τὰ περὶχωρα· κάποτε, ἀλλὰ σπανίως, μὲ καμμίαν ἀκρόασιν κανενὸς γενικοῦ μαθήματος· πάντοτε ὅμως μὲ γέλια, μὲ ἀφροντισίαν καὶ μὲ τραγοῦδια.

Μόνον ἡ δύο τελευταῖες ἡμέρες τοῦ μηνὸς μᾶς εὗρισκαν μελαγχολικοὺς καὶ συλλογισμένους. Καί, ἐνῶ κατὰ τὰς ἄλλας

ἡμέρας ὁ ἕνας ἐξυπνοῦσε τὸν ἄλλον ἢ μὲ γέλια ἢ μὲ κανένα τραγοῦδι τῆς ἐποχῆς ἢ πολὺ συχνὰ μὲ καμμιά γερὴ μαξιλαριά, τὰς ἡμέρας ἐκείνας κουκουλωμένοι κάτω ἀπὸ τὸ πάπλωμά μας, σιωπηλοί, σκυθρωποὶ ὡς Ἀμλέτοι, ἐζητούσαμε νὰ λύσωμεν τὸ φοβερώτερον καὶ δυσκολώτερον ἐκεῖνο πρόβλημα, ποῦ τὸσον συχνὰ βασανίζει τὴν φοιτητικὴν νεολαίαν :

Τὸ νοῖκι !

Ἄ ! τὸ ἀπαίσιον ἐκεῖνο φάσμα, ποῦ μετέβαλλε τὸ συνήθως τόσο χαρωπὸ καὶ γελαστὸ δωμάτιό μας εἰς ἀληθινὴν κόλασιν, γεμάτην ἀπὸ στεναγμοὺς καὶ ἀπὸ στυγνὴν μελαγχολίαν !

Ποῦ καὶ πῶς νὰ εὐρωμεν τὰς εἴκοσι δραχμὰς τοῦ ἐνοικίου ;

Ὁ σπιτονοικοκύρης μας εὐτυχῶς ἦταν ἕνα εὐγενέστατο καὶ ἀγαθώτατο γεροντάκι, καθηγητῆς τῆς φωνητικῆς μουσικῆς, μουσικὸς συνθέτης τραγουδιῶν καὶ ὀλίγον ποιητῆς τῆς ρομαντικῆς σχολῆς. Εἶχε μάλιστα ἐκδώσει δυὸ τρεῖς λυρικὰς συλλογὰς, ἐκ τῶν ὁποίων ἐνθυμοῦμαι μόνον τὸ « Ἐρωτικὸν Χαρτοφυλάκιον », γεμᾶτον, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, ἀπὸ σονέττα.

Ὁ πονηρὸς σύνοικός μου εἶχε κατορθώσει μὲ τόσην βαθειὰν ψυχολογίαν νὰ θίγη τὴν εὐαίσθητον χορδὴν τῆς ποιητικῆς ἀδυναμίας τοῦ καλοῦ γέροντος, ὥστε κάθε φορὰ ποῦ τὸν ἀκούαμε νὰ κατεβαίνει ἀπὸ τὸ ἐπάνω πάτωμα διὰ νὰ ἔλθῃ νὰ ζητήσῃ τὸ νοῖκι, ἄρπαζεν ἀμέσως ἀπὸ τὸ τραπέζι του τὸ βιβλίον τῶν νεανικῶν ἐρώτων του καὶ ἀπήγγελλε μὲ τόσον ἐνθουσιασμὸν τοὺς μακροσκελεῖς δεκαπεντασυλλάβους στίχους του, ὥστε, συγκεκριμένως καὶ στενάζων κάποτε, ἔκρινε καλὸν νὰ μὴ περιλούσῃ τοὺς ἐνθουσιώδεις θαυμαστὰς τῆς μούσης του μὲ τόσον πεζὴν καὶ ἄμουσον ψυχρολουσίαν.

Καὶ κάθε φορὰν τὸ καλὸν γεροντάκι ἔφευγε χωρὶς νὰ μᾶς ζητῇ τὸ νοῖκι.

Ἄλλ' οἱ μῆνες παρήρχοντο καὶ τὰ ἐνοίκια ποῦ ἐχρωστούσαμεν εἶχαν φθάσει εἰς ἕνα σεβαστὸ ποσόν. Καὶ ἦλθεν ἡ ἐποχὴ, κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ μὲν ποιητῆς ἤκουε μ' εὐχαρίστησιν πάντοτε τὰ σονέττα του, ἀλλ' ὁ σπιτονοικοκύρης ἤρχισε νὰ μᾶς λέγῃ μὲ κάποια εὐγένεια καὶ συστολή, ποῦ μᾶς ἔκαμε νὰ ἐντρεπώμεθα καὶ νὰ στενοχωρούμεθα περισσότερο :

— Καλὰ ὅλα αὐτά, παιδιὰ μου· ἀλλά, ἐπὶ τέλους, πότε σκοπεύετε νὰ μοῦ πληρώσετε τὰ νοῖκια μου ;

Αὐτὸς ὁ τόνος, αὐτὴ ἡ εὐγένεια μᾶς ἔσφαζε μέσ' εἰς τὴν καρδίαν καὶ ἄρχιζα νὰ σκέπτομαι σοβαρῶς τί πρέπει νὰ κάμω διὰ νὰ ἐξέλθω ἀπὸ ἐκείνην τὴν κόλασιν. Ὁ σύνοικός μου ἔλαβεν ἐπίσης τὸ πρᾶγμα ὑπὸ σοβαρὰν ἔποψιν, ἂν καὶ δὲν εἶχε καμ-

μίαν εὐθύνην, διότι τὸ δωμάτιον τὸ εἶχα ἐνοικιάσει ἐπ' ὀνόματί μου.

Ἦμουν λοιπὸν ὑποχρεωμένος νὰ ἐξεύρω ἐγὼ τὸ μέσον τῆς σωτηρίας καὶ τῶν δύο. Εἶχα τότε, ἐνθυμοῦμαι, τόσον ἀπορροφηθῆν ἀπὸ τὴν μελέτην τοῦ Δάντου, ὥστε δὲν ἔβλεπα ἐμπρὸς μου, ὅπου καὶ ἂν εὕρισκόμην, εἰς τὸ δωμάτιον, εἰς τὸν περίπατον, εἰς τὴν παράδοσιν, παρὰ τὰς σιχὰς τῶν κολασμένων τῆς θείας ἐκείνης ἐποποιίας, πνεύματα, φαντάσματα, δαίμονας, συμβολικὰ θηρία καὶ τὰ τοιαῦτα. Καὶ τὸ ὑπόγειον ἐκεῖνο δωμάτιό μας, τὸ ὑγρό, τὸ σκοτεινό, μὲ τὰ κιγκλιδωτὰ παράθυρα, ἠϋξανε περισσότερον τὴν βαρεῖαν καὶ τρομακτικὴν ἐντύπωσιν ποῦ ἔκαμεν εἰς τὴν ἐξημμένην φαντασίαν μου τὸ μεγαλειότερον ποίημα ὅλων τῶν αἰώνων μετὰ τὸν Ὅμηρον, ἡ Κόλασις τοῦ Φλωρεντινοῦ ποιητοῦ τῆς «Θείας Κωμωδίας».

Ἡ χαμηλὴ στέγη τῆς κάμαράς μας, κατὰ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ τρίτου ἰδίως ἄσματος, μοῦ ἐφαίνετο ὡς νὰ ἔχαμήλωνε περισσότερον καὶ ἐπλάκωνε βαρύτερον τὸ στῆθος μου τὸ μαῦρο ἀπὸ τὴν πολυκαιρίαν σανίδωμά της, ἐπάνω εἰς τὸ ὅποιον ἐνόμιζον πολλάκις, ὅτι ἔβλεπα νὰ λάμπη ὁ τρομερὸς ἐκεῖνος στίχος :

Lasciate ogni speranza voi ch' entrate

Αἱ συχνότεραι ἐπισκέψεις τοῦ σπιτονοικοκύρη μας, τὸν ὅποιον πλέον δὲν συνεχίνει παρὰ πολὺ ἡ ἐνθουσιώδης ἀπαγγελία τῶν σονέττων τοῦ «Ἐρωτικοῦ Χαρτοφυλακίου» του, τὰ πέντε ἀπλήρωτα ἐνοίκια, ἡ ἐξέγερσις τῶν νεύρων μου ἀπὸ τὴν καθημερινὴν μελέτην ἐνὸς τόσον βαθέως ποιήματος, μοῦ εἶχαν ἀφαιρέσει τὸν ὕπνον μου. Καὶ ἐνῶ ἤκουα τὸ εὐρυθμον καὶ ἀμέριμνον ροχαλητὸ τοῦ μακαρίως κοιμωμένου φίλου μου, ἐγὼ ἐσκεπτόμην διὰ τίνος τρόπου θὰ κατώρθωνα νὰ ἐξοικονομήσω τὰ χρήματα τῶν ὀφειλομένων ἐνοικίων καὶ νὰ ἐξέλθω ἀπὸ τὴν κόλασιν ἐκείνην ποῦ μ' ἐβασάνιζε νυχθημερόν.

Αἴφνης, μίαν νύκτα, ἄφησα τόσον μεγάλην κραυγὴν χαρᾶς, ποῦ τὸν ἐξύπνησα ἀπὸ τὸν βαθὺν καὶ γλυκύτατον ὕπνον τῶν δεκαοκτώ του χρόνων.

— Τί ἔπαθες, μωρέ, μοῦ λέγει· ἐτρελάθηκες ;

— Ἐέρεις, Γιώργη, τοῦ φωνάζω περιχαρῆς, εὐρήκα καῖτι. . . .

— Καὶ τί μπορούσες νὰ βρῆς ἐδῶ μέσα ; . . .

— Εὐρήκα τὸ μέσο νὰ βγοῦμε ἐπὶ τέλους ἀπὸ αὐτὴ τὴν κόλασι. . . .

— Ποία κόλασι ; μοῦ λέγει ἐκεῖνος μισοκοιμισμένος ἀκόμη.

— Νά ! ἀπὸ αὐτὸ τὸ δωμάτιο, ἀπὸ αὐτὸν τὸν Ἄδη. . . .

— Πῶς;

— Νά! μὲ τὴν Κόλασι τοῦ Δάντου. . .

— Βλέπω πῶς ἐτρελάθηκες μὲ αὐτὸ τὸ Δάντη σου. "Ἄσε με νὰ κοιμηθῶ, ἀδελφέ, καὶ ξεφορτώσου με.

Καὶ ἐστράφη εἰς τὸ ἄλλο πλευρὸ διὰ νὰ ἐπαναλάβῃ τὸν ὕπνον του· ἀλλὰ μὲ μία καλὴ μαξιλαριά, τὴν ὁποίαν ἀπὸ τὴν χαρὰν μου τοῦ ἐτίναξα μὲ ὅλην τὴν δύναμίν μου, τὸν ἔκανα νὰ προσέξῃ περισσότερον.

— Μὰ τί ἔπαθες λοιπόν, δὲ μοῦ λές; Εὐρύηκα τὸ μπελᾶ μου μαζί σου. . .

— Κ' ἐγὼ εὐρύηκα χρήματα γιὰ νὰ πληρώσουμε τὰ πέντε νοίκια ποῦ χρεωστοῦμε.

— Βρὲ 'μίλα καλά, εἶπεν ὀρμήσας ἔξω ἀπὸ τὸ κρεββάτι του μὲ ζωηρὸν πλέον ἐνδιαφέρον.

— "Ἄκουσε λοιπόν. Σκέπτομαι νὰ γράψω μίαν μελέτην ἐπὶ τῆς Κολάσεως τοῦ Δάντου, θὰ τὴν διαβάσω εἰς τὸν φιλολογικὸν σύλλογον «Βύρωνα», τοῦ ὁποίου εἶμεθα μέλη, καὶ κατότιν θὰ τὴν τυπώσω εἰς βιβλίον· θὰ κυκλοφορήσωμεν ἀγγελίας καὶ σ' ἓνα μῆνα θὰ πληρώσουμε τὰ νοίκια διὰ νὰ φύγωμεν ἐπὶ τέλος ἀπὸ αὐτὸ τὸ καταραμένον δωματίον.

Τὸ σχέδιόν μου τοῦ ἤρесе. Τὴν ἐπαύριον τὸ ἀνεκοίνωσα ὑπερῆφάνως εἰς τὸν σπιτονοικοκύρη μας, ὁ ὁποῖος μὲ ἄκουσε μὲ κάποιον ὕφος ἀνάμικτον μὲ σεβασμὸν ἀλλὰ καὶ μὲ ἀπορίαν.

— Τὸν Δάντην, παιδί μου, τόσον νέος καὶ ἠμπόρεσες νὰ τὸν καταλάβῃς! Σὲ συγγαίρω! ἀλλὰ καὶ θαυμάζω τὸ θάρρος σου! Τόσο νέος ἀκόμη! Εὐῆγε!

'Απὸ τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἔπαυσε νὰ ζητῇ τὰ νοίκια του, περιμένων μὲ ἤρεμον πεποίθησιν τὴν ἔκδοσιν τοῦ βιβλίου μου διὰ νὰ πληρωθῇ.

'Ανέγνωσα ὕστερ' ἀπὸ δεκαπέντε ἡμέρας τὴν μελέτην μου εἰς τὸν σύλλογον «Βύρωνα» ἐνώπιον ἀρχετοῦ ἀκροατηρίου, τὸ ὁποῖον διετέθη μὲ κάποιαν εὐμενῇ συγκατάθεσιν διὰ τὴν νεαρὰν ἡλικίαν μου, ἡ ὁποία ἦτο ὅπωςδῆποτε ἐλαφρυντικὸς λόγος διὰ τὸ φιλολογικὸν ἐκεῖνο παράπτωμά μου.

Τὸ βιβλίον μου, ἢ μᾶλλον ἡ πεντηκοντασέλιδος ἐκείνη φυλλάδα, ἐτυπώθη εἰς ἓνα ἀπὸ τὰ μικρὰ τυπογραφεῖα τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἐπὶ πιστώσει, χάρις εἰς τὴν φιλικὴν σύστασιν γνωστοῦ μου λογίου καὶ μὲ τοὺς πεντακοσίους μονοδράχμους συνδρομητάς, ποῦ ἐψάρευσαν αἱ διασκορπισθεῖσαι ἀνά τὸ πανελλήνιον ἀγγελίαι μου, ἐπλήρωσα τὸν τυπογράφον, τὸν χαρτοπώλην καὶ τὸν σπιτονοικοκύρη μου, τὸ εὐγενέστατο καὶ ἀγαθώτατο ἐκεῖνο

γεροντάκι, τὸ ὁποῖον ἐσυνείθιζε πάντοτε στερεοτύπως νὰ μοῦ λέγῃ ἔκτοτε, ὅταν μὲ συνήντα καθ' ὁδόν :

— Τὸ Δάντη, παιδί μου ! τόσο νέος καὶ ἡμπόρεσες νὰ τὸν καταλάβῃς ! Σὲ συγχαίρω μὰ καὶ θαυμάζω τὸ θάρρος σου !

Αὐτὴ εἶνε ἡ ἀληθινὴ ἱστορία τοῦ πρώτου βιβλίου μου. Μὲ τὴν «Κόλασιν τοῦ Δάντου» ὁμολογῶ μετὰ συντριβῆς ὅτι ἐκαχομεταχειρίσθηκα τὸν μέγαν ποιητὴν τῆς, ἀλλὰ καυχῶμαι, ὅτι ἔσωσα δύο ψυχὰς ἀπὸ τὸν Ἄδην . . . πέντε ἐνοικίων !

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΣΤΡΑΤΗΓΗΣ

ΤΕΤΡΑΣΤΙΧΑ

I

ΝΑΞΕΡΕΣ πόσο μοιάζουμεν, ὦ στερεμένη βρούση !
Καθὼς μᾶς τῶγγραφε ἡ πικρὴ κ' ἡ θλιβερὴ μας τύχη,
Τὰ φύλλα τοῦ πλατάνου σου, τῶν τραγουδιῶν μου οἱ στίχοι,
Γίνονται τώρα ἀντίλαλοι ζωῆς ποῦχαμε ζήσει . . .

II

Τὸ στίχο τοῦ Ρωτόκριτου, τὸ μάταιο κ' ὠραῖο,
Μοῦ τὸν ξανάφερες στὸ νοῦ, στολίδι καὶ καμάρι,
Προχτὲς ποῦ σὲ περνούσανε τόσ' ὄμορφο καὶ νέο,
— Ποιὰ στράτα νὰ κρατῆ κανεῖς καὶ ποιὰν ὁδὸ νὰ πάρῃ —

III

Καράβι ἐσὺ ἀλιμάνιστο χρόνια καὶ χρόνια τόρα,
Κάμε ἕναν τρόπο σκλάβος σου γιὰ πάντα νὰ βρεθῶ,
Μέσ' στὴν αἰώνια τρικυμιά, μέσ' στὴν αἰώνια μπόρα,
Νὰ λησμονήσω μοναχὰ καὶ νὰ λησμονηθῶ.

Μ. ΜΑΛΑΚΑΣΗΣ